

Vesialueomistajain liitto VEALO ry

LAUSUNTO

21.8.2025

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 27.6.2025 VN/1242/2025

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI YHTEISALUELAIN MUUTTAMISESTA

Vesialueomistajain liitto VEALO ry esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yhteisaluelain 11 §

Osakkaiden tasapuolinen kohtelu

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelmaan on kirjattu (s. 131), että ”*Yhteisaluelakia uudistetaan osakaskuntien yhdistämistoimitusten edistämiseksi, etäkokousten mahdollistamiseksi ja osakkaiden tasapuolisen kohtelun parantamiseksi.*”

Hallituksen esitysluonnoksen sivulle 12 on kirjattu, että ”*Osakkaan olisi itse huolehdittava, että kutsua varten toimitettava osoite olisi osakaskunnan tiedossa.*”

Hallituksen esitysluonnoksen 11.1 §:n (s. 18) mukaisesti ”*Kutsu osakaskunnan kokoukseen on toimitettava kirjallisesti jokaiselle osakkaalle, jonka postiosoite on tiedossa tai joka on ilmoittanut sähköpostiosoitteen tai muun tietoliikenneyhteyden kutsun toimittamista varten.*”

Hallituksen esitysluonnos ei täten vastaa hallitusohjelman kirjausta osakkaiden tasapuolisesta kohtelusta.

Hallituksen esitysluonnoksen lähtökohta on se, että osakaskunnan osakkaan tulee itse olla aktiivinen saadakseen kokouskutsun osakaskunnan kokoukseen. Osakaskunnalla itsellään ei olisi velvoitetta selvittää osakkaidensa yhteystietoja.

Hallituksen esitysluonnoksen 11.1 §:n teksti on sisällöltään yhtenevä yksityistielain 61.1 §:n kanssa. Käytännössä säännöksen vaikutukset eroavat kuitenkin merkittävästi toisistaan. Yksityistielain mukaisesti toimitsijamiehen tai hoitokunnan tehtävänä on

huolehtia tie- ja käyttömaksujen perimisestä. Tästä syystä tiekunnat ovat selvittäneet osakkaidensa ajantasaiset yhteystiedot. Vesialueiden osakaskunnilla ei ole ollut vastaavaa tarvetta ylläpitää osakkaiden yhteystietoja.

Jos osakaskunnan kokouksen kokouskutsu lähetään vain niille, jotka ovat antaneet yhteystietonsa, voi päätösvalta keskittyä pienelle ja valikoituneelle osakasryhmälle.

Ääritapauksessa järjestäytymättömän osakaskunnan kolme rajanaapuria päättävät kutsua järjestäytymättömän osakaskunnan kokouksen koolle, jossa päätettävänä asiana on vesijättömaan lunastus. Kyseinen vesijättömaa sijaitsee edellä mainittujen kolmen naapurin kiinteistöjen edustalla. Koska kyseessä on järjestäytymätön osakaskunta, sillä ei ole pankkitiliä eikä valittuja toimihenkilöitä, joilla olisi käytössään osakaskunnan kiinteistörekisteriote tai osakkaiden yhteystietoja.

Osakkaat järjestävät keskenään järjestäytymättömän osakaskunnan kokouksen, jossa päätetään myydä edellä mainittujen osakkaiden kiinteistöjen edustalla oleva vesijättömaa heille itselleen. Kokouksen päätös oli yksimielinen, jolloin kaikki osakkaat äänestivät osuusluvuillaan esityksen puolesta. Kauppasumma tallennettiin aluehallintoviraston tilille, koska maksun saajalla ei ole pankkitiliä.

Miten kyseisessä kokouksessa toteutuivat esteellisyyden ja yhdenvertaisuuden periaatteet sekä muiden osakkaiden omaisuuden suoja ja oikeussuoja?

Osakaskunnan kokouksen koolle kutsuminen

Yhteisaluelain 758/1989 pykälässä 11.1 säädetään osakaskunnan koolle kutumisesta. 1 momentin mukaisesti kokouksesta tiedotetaan osakkaille lähetettävällä kirjeellä tai muulla tavalla todisteellisesti. Kokouskutsu voidaan antaa myös siten, että kokouksesta kuulutetaan yhdessä tai useammassa paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Osakaskunnat ovat 36 vuotta toimineet virheellisesti olettaen, että kutsukirjeen sijasta vaihtoehtoinen tapa kutsua osakaskunnan kokous koolle on sanomalehti-ilmoitus. Hallituksen esityksessä 22/1989 s. 6 asia oli kyllä kerrottu selvästi: *”Jotta tieto osakaskunnan kokouksesta tulisi tehokkaasti osakkaiden tietoon, ehdotetaan pääsääntöiseksi tiedotuskeinoksi jokaiselle osakkaalle lähetettävää kutsukirjettä tai muuta todisteellista tiedostustapaa.”*

Osakaskunnilla on ollut 36 vuotta aikaa selvittää osakkaidensa yhteystietoja. Osakaskuntien osakkaiden yhdenvertaisen kohtelun, omaisuudensuojan ja oikeussuojan varmistamiseksi ja toteutumiseksi ainoa oikea menettelytapa on selvittää jokaisen osakkaan yhteystiedot, johon osoitteeseen kokouskutsu lähetetään kirjeenä. Näin menetellen oletusarvo on se, että jokainen osakas on saanut kokouskutsun.

Osakkaiden yhteystietojen selvittyä osakkaille voidaan tarjota kirjeellisen kutsun lähettämisen sijaan mahdollisuus ilmoittaa sähköpostiosoitteen tai muu tietoliikenneyhteys, johon kokouskutsu voidaan lähettää sähköisessä muodossa.

Katsomme, että hallituksen esitysluonnoksesta poiketen yhtenä vaihtoehtoisena kokouskutsukeinona yleisen tietoverkon verkkosivujen ohella tulee säilyttää mahdollisuus ilmoittaa kokouksesta paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Useat paikallislehdet siirtyvät tai ovat jo siirtynet paperilehden julkaisemisesta digi-
lehteen.

Yhdenvertainen kohtelu ja omaisuuden suoja ovat perustuslakiin kirjattuja perusoikeuksia ja niiden painoarvo on paljon suurempi kuin osakkaan mahdollisuus osallistua osakaskunnan kokoukseen etäyhteydellä.

Yhteisäluelain tulee varmistaa se, että kaikki osakkaat, aktiivisuudestaan tai passiivisuudestaan huolimatta, saavat tietoonsa kokouskutsun huolimatta kokouskutsun lähettämistavasta.

Esitys Esitämme, että kalastonhoitomaksukertymästä osoitetaan varoja osakaskuntien osakkaiden yhteystietojen selvittämiseksi. Muodostettavaa tietokantaa (osakaskunnan nimi, osakaskunnan kiinteistörekisterinumero, osakaskunnan pinta-ala, osakkaan yhteystiedot, osakkaan kiinteistön nimi, pinta-ala ja osuusluku) voitaisiin hyödyntää muun muassa sekä osakaskuntien kokouksissa että kalastuslupien (pyydysyksiköt) ja metsästyslupien myymisessä.

Kalastuslain 82.1 §:n mukaisesti ”*Kalastonhoitomaksuina kertyneet varat käytetään; 1) kalavesien kestävän käytön ja hoidon suunnittelusta ja toimeenpanosta, ohjaamisesta ja kehittämisestä sekä kalastukservalvonnasta aiheutuviin kustannuksiin;*”

Esitys Esitämme yhteisäluelain 11 §:ää muutettavaksi seuraavasti;

Osakaskunnan kokouksesta tiedotetaan kaikille osakkaille lähetettävällä kirjeellä, sähköpostilla tai siitä annetaan tieto muulla tavoin todisteellisesti.

Kokouskutsu voidaan antaa myös siten, että kokouksesta ilmoitetaan osakaskunnan säännöissä mainitulla yleisen tietoverkon verkkosivulla tai paikkakunnalla leviävässä sanomalehdessä. Osakkaalle on tällöin osakaskunnan säännöissä varattava mahdollisuus saada kutsu kirjeellä tai muulla säännöissä määrättyllä todisteellisella tavalla.

Jos kaksi tai useammat omistavat osakaskiinteistön yhteisesti, voidaan kokouskutsu sen osalta toimittaa yhdelle yhteisomistajista. Kokouskutsu on kuitenkin toimitettava kaikille niille yhteisomistajille, jotka ovat sitä pyytäneet.

Kutsu on toimitettava vähintään 21 päivää ennen kokousta.

Yhteisäluelain 15 §

Yhteisäluelaissa ei ole säädöksiä osakkaiden esteellisyydestä. Toisin sanoen osakas voi tehdä esityksen omaa etuaan koskevassa asiassa ja osallistua päätöksentekoon.

Esitys Esitämme, että yhteisaluelakiin lisätään yhdistyslain 26 §:ää Esteellisyys yhdistyksen kokouksessa vastaava pykälä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset (s. 8)

”Osakaskuntatoiminta edistää myös paikallista elinkeinokalastusta sekä virkistyskalastuksen mahdollisuuksia, mikä osaltaan vahvistaa kalatalouden merkitystä osana kansallista ruokaturvaa.”

Virkistyskalastus ei ole osa kansallista ruokaturvaa.

Vapaa-ajankalastus/virkistyskalastus ovat nimensä mukaisesti kalastusta vapaa-ajalla virkistystarkoituksessa. Virkistyskalastajan kalastuskulut ovat suuremmat kuin hänen saamansa saaliin arvo.

Kotitarvekalastus eroaa vapaa-ajan kalastuksesta/virkistyskalastuksesta siinä, että kalansaaliin arvo ylittää kalastukseen käytetyt kulut. Tällöin itsepyydytetyyn kalan merkitys kalastajan kotitaloudessa särpimenä on merkittävä. Kotitarvekalastaja kalastaa useimmiten omistusoikeuden perusteella.

Esitämme siteeratusta virkkeestä sanan ”virkistyskalastuksen” korvaamista sanalla ”kotitarvekalastuksen”.

9.3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys s. 15

Toisessa tekstikappaleessa ylhäältä lukien yhdistetään samassa virkkeessä osallistuminen osakaskunnan kokoukseen etäyhteydellä ja perustuslain 13 §:n mukainen kokoontumis- ja yhdistymisvapauden toteutuminen.

Edellä mainituilla asioilla, osakkaiden osallistuminen kokoukseen etäyhteydellä ja perustuslain 13 §, ei ole asiayhteyttä. Ehdotamme kyseisen virkkeen poistamista esitysluonnoksesta.

Miten etäyhteys-/hybridikokous järjestetään?

Kiitämme hallituksen esitysluonnosta siitä, että myös ei-paikkakunnalla asuvilla osakaskunnan osakkailla on lakimuutoksen jälkeen mahdollisuus osallistua etäyhteydellä osakaskunnan kokoukseen. Käytännössä tämä tarkoittanee sitä, että osakunnan vuosikokoukseen osallistuvien osakkaiden lukumäärä voi runsastua alle 20:stä henkilöstä moninkertaiseksi.

Hallituksen esitysluonnoksesta puuttuu pohdinta etäyhteys-/hybridikokouksen toteuttamisesta.

- Miten turvataan vaalisalaisuus?

- Jos äänestetään osuuskokouksen mukaisella äänimäärällä ja äänestys on suljettu lippuäänestys, onko tämä mahdollista toteuttaa reaaliajassa etäyhteydellä?
- Miten toimitaan, jos osakkaiden tietoliikenneyhteydet kokoukseen pätivät tai katkeavat kokonaan? Keskeytetäänkö kokous hetkellisesti? Kirjataan osakas poistuneeksi kokouksesta jne.

VESIALUEOMISTAJAIN LIITTO VEALO RY

Juha-Pekka Ripatti
toiminnanjohtaja

Reima Rätty
puheenjohtaja